

Людмила Ковальова (Львів)

«Божественна комедія» Данте у живописі та скульптурі

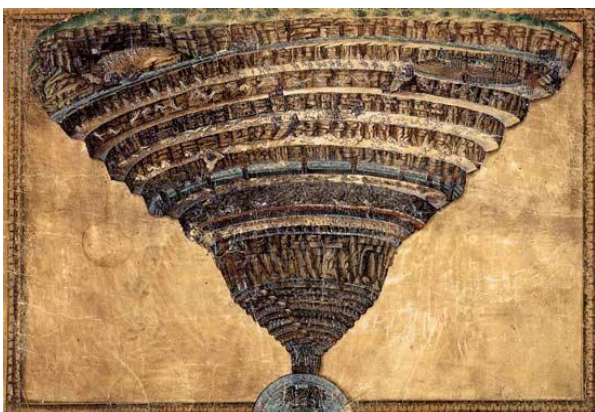
Шукання сенсу буття людиною у Всесвіті зробило «Божественну комедію» Данте сучасною для кожного століття.

На картині **Доменіко ді Мікеліно** зображений Данте з «Божественною комедією» в руках перед входом до Пекла.

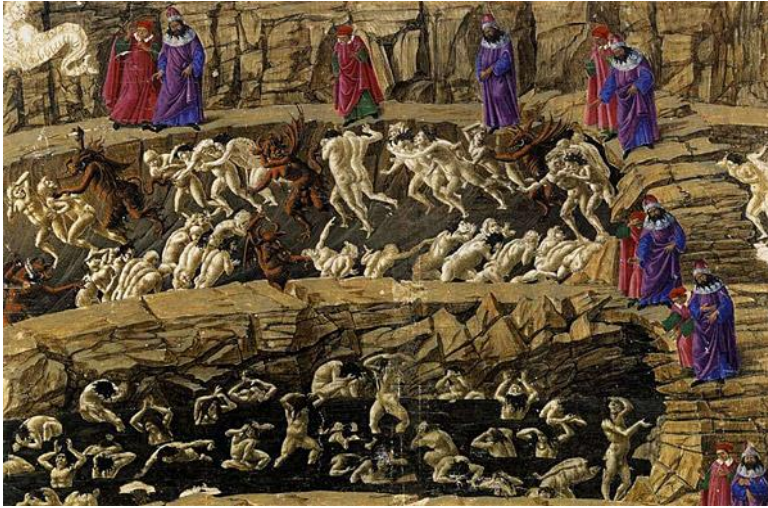

Доменіко ді Мекіліно, Кафедральний собор Флоренції, 1465.

Видатний італійський живописець флорентійської школи епохи Відродження **Сандро Боттічеллі** (1445 - 1510) на своїй «Карті Пекла» подав царство грішників з такими подробицями і так тонко, що можна простежити окремі зупинки, які за сюжетом твору робили Данте та Вергілій, спускаючись до центру Землі. Боттічеллі вважають кращим серед визнаних ілюстраторів Данте.

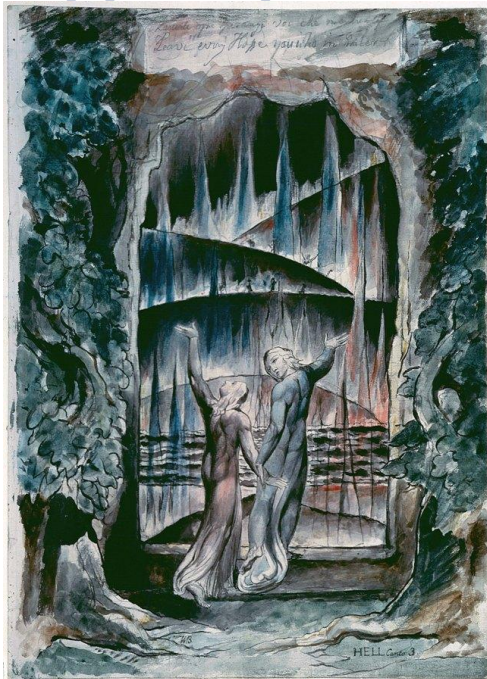

Сандро Боттічеллі. Пекло. Кольоровий малюнок на пергаменті, близько 1480.
Бібліотека Ватикану, Рим.

Сандро Боттічеллі. Пісня XVIII, кольоровий малюнок на пергаменті. Музей Саатліх, Берлін.

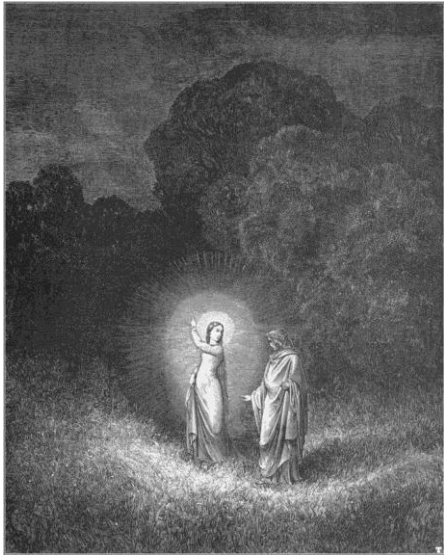
У XIX ст. серед ілюстраторів «Божественної комедії» помітне місце посідає англійський поет і художник Вільям Блейк (1757-1827). Він був представником доби романтизму і створив 102 ілюстрації до шедевра Данте. Малюнки В. Блейка передають сюжети страждань та божественне світло, жахливі каліцтва та бездоганність фізичних форм. Дотримуючись тексту, Блейк створив і власну інтерпретацію провідних сюжетів.

Вільям Блейк. Брама Пекла. Ілюстрація до «Божественної комедії» Данте 1824-1827. Пісня 3-тя. Вергілій і Данте перед брамою Пекла. Надпис «Лишайте сподівання всі, хто входить».

Найвидатніший ілюстратор книжок епохи ХІХ ст. **Гюстав Доре (1832–1883)** - французький гравер, ілюстратор, живописець та скульптор, теж не обійшов увагою «Божественну комедію» Данте.

Г. Доре вважається одним з найвідоміших ілюстраторів трилогії. Таку популярність він заслужив найбільшою точністю у передачі змісту поеми. Художник так відобразив Пекло, що ніби він і Данте разом подорожували потойбічним світом.

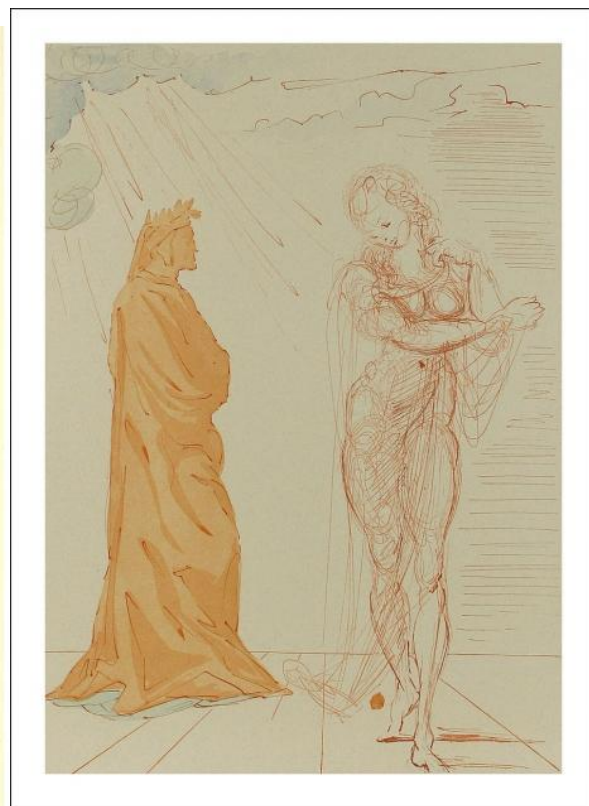
Гюстав Доре. Ілюстрація до II пісні «Пекла» .Беатріче і Вергілій, 1860-ті роки

Всесвітньовідомий, як і Гюстав Доре, французький художник ХІХ ст. **Ежен Делакруа(1798-1863)** теж залишився не байдужим до творчості Данте, зокрема його «Божественної комедії». У своїй знаменитій картині «Лодія Данте» Е. Делакруа символічно зобразив образи грішників, що хапаються за борт лодії, намагаючись врятуватись. Сама назва твору є символічною, оскільки човен зазвичай асоціюють з початком життя. А ще на човні, згідно з міфами, переправляються в інший світ.

Ежен Делакруа. «Лодія Данте» («Данте та Вергілій у пеклі»), 1822, Париж, Лувр

Вершиною графічного мистецтва відомого іспанського художника-сюрреаліста ХХ ст. **Сальвадора Далі** (1904 – 1989) вважають ілюстрації до «Божественної комедії». Сто кольорових гравюр, які створені в 1950-1960-ті рр.

Видатного французького скульптора кінця ХІХ початку ХХ ст. **Огюста Родена** (1840 -1917) називають поетом каменю і бронзи. Його горельєфна композиція «Брама Пекла», над якою скульптор працював з 1880 року до кінця

життя, нав'язана насамперед «Божественною комедією» Данте. Ця робота була замовлена для майбутнього музею декоративного мистецтва, який так і не був створений. Окремі теми цієї композиції О. Роден розробляв у вигляді самостійних творів. Серед них скульптура «Мислитель», яка, згідно із задумом О. Родена, зображує думку Данте. Оригінал культури «Мислитель» зберігається в музеї скульптора в Парижі. Бронзова копія стоїть на могилі автора. Існує близько 20 бронзових та гіпсових копій статуї, розкиданих по всьому світу.

Огюст Роден. Брама пекла. 1880- ті роки

Інтерес митців до «Божественної комедії» Данте не слабшає, а тільки зростає. Так, у 2007 р. російський скульптор, що родом із Грузії, Георгій Франгулян у межах Венеційської бієнале створив скульптурну композицію у бронзі «Лодія Данте». Скульптура являє собою човен, у якому знаходяться Данте і Вергілій. Їхні постаті нагадують вітрила лодії. Скульптор узяв за основу один із епізодів «Божественної комедії» Данте. Лодія має унікальну конструкцію, завдяки якій гойдається на хвилях.

Завдання

1. Доберіть до ілюстрації Гюстава Доре (II пісня «Пекла». Беатріче і Вергілій) рядки з поеми Данте «Божественна комедія».
2. Яке із втілень твору Данте в образотворчому мистецтві вам найбільше сподобалося? Висловіть враження.

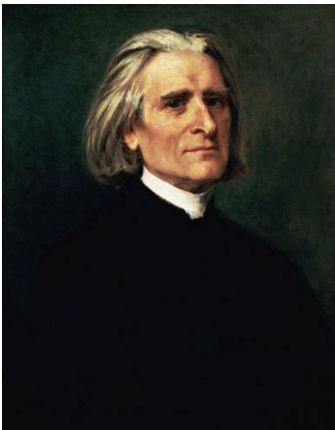
**Георгій Франгулян. Скульптура «Лодія Данте».
Венеція, 2007 рік.**

«Божественна комедія» Данте в музиці

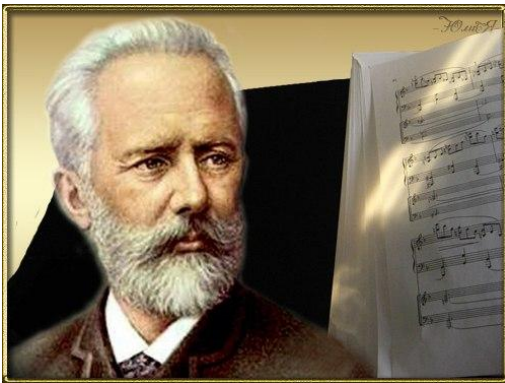
У творчості видатного угорського композитора ХІХ ст. Ференца Ліста «Божественна комедія» посідає важливе місце. Ф. Ліст відіграв велику роль у розвитку світового музичного мистецтва, наблизив музику до літератури й живопису. На твори Данте він написав декілька творів: Фантазія - соната «Після читання Данте» (1849) та Симфонія до «Божественної комедії» (1857), в яких проглядається синтез двох мистецтв – поєднання музики і поезії.

«Фантазія» Ф. Ліста відображає глибокий сум за коханням, розкриває ідею подвигу заради кохання, оспівує кохання як одне з найпрекрасніших людських почуттів.

У написанні Симфонії до «Божественної комедії» значну роль відіграло перебування композитора в Україні.

Ференц Ліст (1811- 1886)- композитор, піаніст, диригент, педагог, представник музичного романтизму, засновник угорської композиторської школи.

Чайковський Петро Ілліч (1840-1893) - російський композитор, диригент і педагог.

Видатний російський композитор українського походження Петро Чайковський створив симфонічну поему – фантазія для оркестру «Франческо да Ріміні», засновану на сюжеті з «Божественної комедії» Данте (П'ята пісня «Пекла»), в якій йдеться про трагічну любов Франчески і Паоло. Прем'єра твору відбулася у 1877 р. в Москві. «Франческо да Ріміні» складний музичний твір, де на початку і в кінці розкриваються картини пекельного вихору, в якому

перебувають душі закоханих, приречених на вічні муки. У музиці відчувається відчай та безмежні страждання. Середина твору – це оповідь Франчески про її трагічне кохання до Паоло. Композитор дуже чітко і тонко передав настрій героїв у музиці, їхні внутрішні переживання. Симфонічна фантазія П.І. Чайковського стала визнаною у світовому музичному мистецтві, вважається одним із найкращих творів композитора. На музику цієї симфонії поставлено не один балет з однойменною назвою різними балетмейстерами. Ще один російський композитор із світовим ім'ям – Сергій Рахманінов (1873 – 1943) у 1904 р. створив однойменну оперу «Франческо да Ріміні».

Марко Фрізіна (1954)

Не згасає інтерес композиторів до твору і в наш час. Так, італійський композитор – прелат Марко Фрізіна написав оперу, літературною основою якої стала «Божественна комедія» Данте. Цікаво, що для подій, які відбуваються у Раю, композитор написав музику у класичній манері, а в Пеклі звучит панк-рок. Відомо те, що Папа Бенедикт XVI схвалив оперу і дозволив провести прем'єру у Ватикані.

Завдання

Прослухайте уривок із фантазії для оркестру П. І. Чайковського «Франческо да Ріміні». Опишіть свої відчуття. Як вони пов'язані з текстом твору Данте?